

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجموعه نظرات شورای نگهبان

در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی

دوره نهم

(خرداد ۱۳۹۱ تا خرداد ۱۳۹۵)

پژوهشگاه شورای نگهبان

سرشناسنامه: شورای نگهبان
عنوان و نام پدیدآور: مجموعه نظرات شورای نگهبان در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی؛ دوره نهم
(خرداد ۱۳۹۱ تا خرداد ۱۳۹۵) / تنظیم و تدوین: محمد مهاجری.
مشخصات ناشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۵
۱۱۳۷ ص.
ISBN : 978-600-8378-12-9
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
موضوع: ۱. شورای نگهبان -- صورت مذاکرات
2. Shoraye negahban -- Publication of proceeding
۳. شورای نگهبان -- مصوبات
4. Shoraye negahban-- Resolution
شناسه افزوده: مهاجری، محمد، ۱۳۶۹ -
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ م۳ ۹ش / KMH۲۵۱۲
شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۵۴۳۹۰
رده‌بندی دیویی: ۳۴۹/۵۵۰۵

مجموعه نظرات شورای نگهبان
در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی
دوره نهم (خرداد ۱۳۹۱ تا خرداد ۱۳۹۵)

تنظیم و تدوین: محمد مهاجری
ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان
چاپ اول: پاییز ۱۳۹۶ - تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۷۸-۱۲-۹

قیمت: ۸۰۰۰۰ تومان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه شهید دهقانی‌نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲

فکس: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۸۰

تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۴۵

www.shora-rc.ir

nashr@shora-rc.ir

9 786008 378129

فهرست اجمالی

مقدمه...ج

فصل اول... ۱

مصوبات تأیید شده در مرحله اول

فصل دوم... ۱۹

مصوبات تأیید شده پس از رفع ابهام و ایراد

فصل سوم... ۸۶۳

مصوبات رد شده توسط شورای نگهبان

فصل چهارم... ۹۶۱

مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام

فهرست تفصیلی... ۱۱۲۵

نمایه‌ی اصول (اصول مورد اشاره از قانون اساسی)... ۱۱۳۳

مقدمه

پیرو تأکيدات مقام معظم رهبری مبنی بر انتشار نظرات و مذاکرات شورای نگهبان و به منظور انجام یکی از مهم‌ترین وظایف پژوهشکده شورای نگهبان، تاکنون آثاری در ۳۰ جلد، مشتمل بر مذاکرات و نظرات شورای نگهبان به زیور طبع آراسته شده است.^۱ اینک مجموعه‌ای دیگر از نظرات شورای نگهبان تدوین و در اختیار علاقمندان قرار می‌گیرد.

عنوان کتاب حاضر «مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات دوره نهم مجلس شورای اسلامی (خرداد ۱۳۹۱ تا خرداد ۱۳۹۵)» است که با چاپ آن، انتشار نظرات شورای نگهبان در مورد کلیه مصوبات ادوار گذشته (دوره اول تا پایان دوره نهم) تکمیل می‌گردد.

این مجموعه در چهار فصل به شرح زیر تدوین شده است و در اختیار علاقمندان قرار می‌گیرد:

فصل اول این مجموعه مربوط به آن دسته از مصوبات مجلس شورای اسلامی است که شورای نگهبان آنها را مغایر قانون اساسی و موازین شرع تشخیص نداده است و یا اینکه در خصوص آنها در مهلت مقرر قانونی اظهار نظر نکرده است که این مصوبات نیز به موجب قانون اساسی به قانون تبدیل شده‌اند. در این فصل چنانچه شورای نگهبان در ذیل نظر خویش تذکری داده است، در پاورقی به این تذکرات نیز اشاره شده است.

فصل دوم که بخش اصلی این مجموعه را شامل می‌شود، مصوباتی از مجلس شورای اسلامی را دربر می‌گیرد که طی یک یا چند مرحله مورد ایراد شورای نگهبان واقع شده است و در نهایت با اصلاح مجلس شورای اسلامی، ایراد مذکور رفع شده است و یا اینکه این مصوبات در مرحله‌ی نهایی به دلیل عدم اظهار نظر شورای نگهبان در مهلت قانونی، تبدیل به قانون شده‌اند.

فصل سوم این مجموعه مربوط به مصوباتی از مجلس شورای اسلامی است که توسط شورای نگهبان در مرحله‌ی اول یا پس از چند مرحله نهایتاً مغایر قانون اساسی یا موازین شرع شناخته شده است. در خصوص فصل سوم بایستی به این مسئله توجه نمود که ممکن است این مصوبات در مجالس بعدی مورد اصلاح قرار گیرند و به شورای نگهبان ارسال شده و مغایرت آنها از نظر شورای نگهبان مرتفع شده باشد. از این جهت برای اطلاع از روند نهایی قوانین باید عناوین مصوبات مغایر تشخیص داده شده را در همه مجالس پیگیری نمود.

فصل چهارم این مجموعه نیز، شامل کلیه‌ی مصوبات مجلس شورای اسلامی است که ابتدا مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته است و پس از اصرار مجلس به موجب اصل یکصد و دوازدهم قانون

---

۱. برای اطلاع از منشورات پژوهشکده شورای نگهبان به فهرست انتهای کتاب مراجعه شود.

مجموعه نظرات شورای نگهبان

اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شده است و این مجمع در خصوص آنها تعیین تکلیف نموده است.

همچنین لازم به ذکر است که این مجموعه مبتنی بر دوره نهم مجلس شورای اسلامی گردآوری و تنظیم شده است و کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی و نظرات شورای نگهبان به ترتیب تاریخ تصویب دسته‌بندی شده‌اند. بنابراین ملاک اصلی در تقدم و تأخر مصوبات نسبت به یکدیگر، تاریخ تصویب مجلس شورای اسلامی است. همچنین به جهت جستجوی آسان عناوین مصوبات مجلس شورای اسلامی، چنانچه عنوان مصوبات در اثنای مراحل بررسی تغییر کرده باشد، عنوان اولیه طرح‌ها و لوایح نیز داخل پراکنش پس از عنوان اصلی مصوبه درج شده است. نکته دیگر اینکه به جهت رعایت اختصار و با توجه به حجم مواد، صرفاً مواد یا بندهایی از مصوبات مجلس شورای اسلامی آورده شده است که شورای نگهبان نسبت به آنها ایراد یا ابهامی داشته است و در خصوص مصوبات اصلاحی نیز، حتی‌الامکان فقط اصلاحات مجلس شورای اسلامی آورده شده است. جهت مراجعه به متن پیش از اصلاح، می‌توان به مراحل قبلی آن مصوبه مراجعه نمود. دیگر آنکه جهت اطلاع خوانندگان محترم در پایان کلیه مصوباتی که مراحل قانونی را طی نموده‌اند و به قانون تبدیل شده‌اند، شماره نامه‌ی انتشار مصوبه در روزنامه رسمی و همچنین تاریخ انتشار آن به صورت پاورقی درج گردیده است.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه‌ها، علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از سی سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقمندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند.

در پایان، مراتب تقدیر و سپاس را از زحمات کلیه کارشناسان محترم که در تدوین و آماده‌سازی این مجموعه همکاری داشته‌اند، اعلام می‌نماییم.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

پژوهشکده شورای نگهبان

پاییز ۱۳۹۶